Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 19. června 2014 [1]

Věc C-447/13 P

Riccardo Nencini
proti

Evropskému parlamentu

„Kasační opravný prostředek — Bývalý poslanec Evropského parlamentu — Příspěvky na krytí výdajů vzniklých při plnění parlamentních povinností — Nárok vyplývající z použití postupu pro vymáhání dluhů — Pravidla promlčení — Článek 73a finančního nařízení — Dies a quo — Článek 85b prováděcích pravidel — Zásada právní jistoty — Zásada přiměřené lhůty“

I – **Úvod**

1. Svým kasačním opravným prostředkem se navrhovatel R. Nencini, jenž je bývalým poslancem Evropského parlamentu, domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie, Nencini v. Parlament [2], kterým Tribunál zamítl žalobu na neplatnost proti rozhodnutí generálního tajemníka Evropského parlamentu týkajícímu se navrácení určitých náhrad, jež byly navrhovateli neoprávněně vyplaceny během jeho parlamentního mandátu.

2. Tento kasační opravný prostředek se zaměřuje na nový aspekt unijního práva týkající se promlčecí lhůty pohledávek Evropské unie vůči třetím osobám.

3. Argumenty navrhovatele zdůrazňující zásadu právní jistoty odhalují potenciální legislativní mezeru týkající se promlčení určitých pohledávek Unie. Analýza důsledků této mezery vyvolává z hlediska zásady právní jistoty otázku, jak má soud postupovat, aby zajistil dodržení této zásady v případě, že právo mlčí.

II – **Právní rámec**

4. V době, kdy nastaly skutkové okolnosti projednávané věci, bylo finanční nařízení Unie stanoveno nařízením (ES, Euratom) č. 1605/2002 [3] a jeho prováděcí pravidla nařízením (ES, Euratom) č. 2342/2002 [4].

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — T-431/10 a T-560/10, EU: T: 2013:290 (dále jen „napadený rozsudek“).

3 — Nařízení Rady ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. L 248, s. 1 ; Zvl. Vyd. 01/04, s. 74), ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 ze dne 13. prosince 2006 (Úř. věst. L 390, s. 1, dále jen „finanční nařízení“).

4 — Nařízení Komise ze dne 23. prosince 2002 o prováděcích pravidlech nařízení č. 1605/2002 (Úř. věst. L 357, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 145), ve znění nařízení (ES, Euratom) č. 478/2007 ze dne 23. dubna 2007 (Úř. věst. L 111, s. 13, dále jen „prováděcí pravidla“).

5. Článek 73a finančního nařízení stanoví:

„Aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení a uplatňování rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Společenství, promlčují se nároky Společenství vůči třetím osobám a nároky třetích osob vůči Společenství po pěti letech.

Počátek běhu promlčecí doby a podmínky pro její přerušení a stavení stanoví prováděcí pravidla."

6. Článek 85b prováděcích pravidel, nadepsaný „Pravidla pro běh promlčecích dob", ve svém odstavci 1 prvním pododstavci stanoví:

„Doba promlčení nároků Společenství vůči třetím osobám počíná běžet dnem uplynutí lhůty oznámené dlužníkovi v oznámení o dluhu podle čl. 78 odst. 3 písm. b) [prováděcích pravidel]."

III – **Skutečnosti předcházející sporu**

7. Navrhovatel byl v zákonodárném období od roku 1994 do roku 1999 členem parlamentu.

8. Jak vyplývá z napadeného rozsudku, na základě vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) zahájil v prosinci 2006 Evropský parlament postup ověřování a posléze postup pro navrácení určitých cestovních výdajů a nákladů na parlamentní asistenci, které byly navrhovateli vyplaceny v rozporu s pravidly pro poskytování náhrad a příspěvků poslancům Parlamentu (dále jen „nařízení NPP").

9. Dne 16. července 2010 přijal generální tajemník Parlamentu anglicky psané rozhodnutí o navrácení částky 455 903,04 eura, jež bylo navrhovateli sděleno dne 28. července 2010. Dne 16. srpna 2010 obdržel navrhovatel od generálního ředitele generálního ředitelství pro finance Parlamentu oznámení o dluhu ze dne 4. srpna 2010 znějící na uvedenou částku.

10. Dne 7. října 2010 přijal generální tajemník Parlamentu nové rozhodnutí, psané v italštině, které nahradilo rozhodnutí ze dne 16. července 2010. Toto rozhodnutí bylo žadateli sděleno dne 13. října 2010 spolu s novým oznámením o dluhu znějícím na tutéž částku, jež nahrazovalo oznámení od dluhu ze dne 4. srpna 2010.

IV – **Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek**

11. Návrhy došlými kanceláři Tribunálu dne 24. září a 10. prosince 2010 podal navrhovatel dvě samostatné žaloby, přičemž první z nich směřovala ke zrušení aktů Parlamentu, které mu byly sděleny dne 28. července a 16. srpna 2010 (věc T-431/10), a druhá ke zrušení jak obou těchto aktů, tak aktů, které mu byly sděleny dne 13. října 2010, jakož i k postoupení spisu generálnímu tajemníkovi Parlamentu za účelem nového stanovení částky, kterou má navrhovatel navrátit (věc T-560/10).

12. Návrhy na předběžná opatření předložená navrhovatelem v těchto dvou věcech byly předsedou Tribunálu zamítnuty [5]. Věci T-431/10 a T-560/10 byly Tribunálem spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i rozsudku.

13. Na jednání, jež se konalo dne 18. dubna 2012, vzal navrhovatel zpět žalobu ve věci T-431/10.

5 — Usnesení Nencini v. Parlament ze dne 19. října 2010 (T-431/10 R, EU:T:2010:441), a ze dne 16. února 2011 (T-560/10 R, EU:T:2011:40).

14. V bodech 22 až 32 napadeného rozsudku Tribunál prohlásil za přípustnou žalobu podanou ve věci T-560/10 v rozsahu, v němž se týkala návrhu na zrušení rozhodnutí generálního tajemníka Parlamentu ze dne 7. října 2010 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

15. Na podporu uvedené žaloby se navrhovatel dovolával v podstatě čtyř žalobních důvodů, vycházejících zaprvé z promlčení, zadruhé z porušení zásady kontradiktornosti a zásady účinné soudní ochrany, zatřetí z porušení nařízení NPP a začtvrté z porušení zásady proporcionality.

16. V bodech 34 až 54 napadeného rozsudku Tribunál přezkoumal a zamítl první žalobní důvod vycházející z promlčení.

17. Tribunál zaprvé uvedl, že se pětiletá promlčecí lhůta uvedená v článku 73a finančního nařízení počítá v souladu s článkem 85b prováděcích pravidel od uplynutí lhůty oznámené dlužníkovi v oznámení o dluhu. V projednávaném případě tedy promlčecí lhůta týkající se data 20. ledna 2011, které bylo žadateli sděleno v oznámení o dluhu dne 13. října 2010, ještě neuplynula.

18. Zadruhé Tribunál zkoumal první žalobní důvod navrhovatele v rozsahu, v němž vycházel z porušení zásady přiměřené lhůty.

19. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že Parlament mohl řízení zahájit dříve, a to zejména s ohledem na dobu, která uplynula mezi koncem poslaneckého mandátu navrhovatele a datem přijetí napadeného rozhodnutí, jelikož příslušné účetní doklady měl již Parlament k dispozici a jeho pozornost měl upoutat dopis navrhovatele, v němž žádal o vyjasnění podmínek úhrady dotčených náhrad.

20. Tribunál tak konstatoval, že Parlament nesplnil povinnosti vyplývající ze zásady přiměřené lhůty, přičemž uvedl, že porušení této zásady nemá za následek zrušení aktu, pokud uvedené porušení neovlivnilo výkon práva na obhajobu příjemce tohoto aktu. V projednávaném případě přitom navrhovatel nepředložil žádný argument ohledně porušení svého práva na obhajobu z důvodu porušení zásady přiměřené lhůty. Porušení zásady přiměřené lhůty ze strany Parlamentu tedy nemůže mít za následek zrušení napadeného rozhodnutí.

21. V následujících bodech napadeného rozsudku Tribunál zamítl druhý žalobní důvod jako neúčinný (body 55 až 63), jakož i třetí a čtvrtý žalobní důvod jako neopodstatněný (body 64 až 101 a body 102 až 113).

22. V důsledku toho Tribunál vyškrtl věc T-431/10 z rejstříku a rozhodl, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení, zamítl žalobu ve věci T-560/10 a uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení v uvedené věci, včetně nákladů řízení o předběžném opatření.

V – **Návrhová žádání účastníků řízení**

23. Svým kasačním opravným prostředkem se navrhovatel domáhá toho, aby Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek, a pokud tomuto kasačnímu opravnému prostředku vyhoví, aby zrušil napadené rozhodnutí nebo podpůrně určil spravedlivou částku, která má být navrácena, nebo postoupil věc generálnímu tajemníkovi Parlamentu, aby takovou částku určil.

24. Kromě toho navrhovatel žádá Soudní dvůr, aby Parlamentu uložil náhradu nákladů řízení ve věcech T-431/10 a T-561/10, jakož i náklady řízení o kasačním opravném prostředku.

25. Parlament navrhuje, aby Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítl a uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení.

VI – **Analýza**

26. Navrhovatel uplatňuje pět důvodů kasačního opravného prostředku, přičemž první čtyři určitým způsobem navazují na čtyři žalobní důvody vznesené v prvním stupni.

27. První důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení pravidel promlčení a zásad právní jistoty, proporcionality a efektivity. V rámci tohoto důvodu navrhovatel vznáší námitku protiprávnosti vůči článku 85b prováděcích pravidel, a podpůrně rovněž vůči článku 73a finančního nařízení.

28. Druhý důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení zásad kontradiktornosti a účinné soudní ochrany, třetí důvod z nesprávného použití nařízení NPP a čtvrtý důvod z porušení zásady proporcionality při stanovení částky, která má být navrácena. Konečně pátým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatel zpochybňuje rozhodnutí uložit mu veškeré náklady řízení ve věci T-560/10 a část nákladů řízení ve věci T-431/10.

29. Parlament napadá tyto důvody kasačního opravného prostředku a tvrdí, že jsou nepřípustné nebo neopodstatněné.

30. Zaměřím svou analýzu na první důvod kasačního opravného prostředku vzhledem k tomu, že ostatní důvody kasačního opravného prostředku musí být z důvodů, které posléze stručně vysvětlím, bez dalšího zamítnuty jako nepřípustné nebo neopodstatněné.

A – *K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení pravidel promlčení a zásad právní jistoty, proporcionality a efektivity*

31. První důvod kasačního opravného prostředku, který vychází z důvodů uvedených v bodech 34 až 54 napadeného rozsudku, se v zásadě skládá ze tří částí.

32. Zaprvé navrhovatel tvrdí, že Tribunál měl na základě nesprávného výkladu článku 85b prováděcích pravidel za to, že promlčecí lhůta začíná běžet od data sděleného dlužníkovi v oznámení o dluhu. Promlčecí lhůta však nemůže začít běžet od data, které volně stanoví věřitel, tj. ode dne, kdy věřitel uplatní nárok, aniž tím dojde k porušení zásad právní jistoty a účinné soudní ochrany. Podle navrhovatele je třeba lhůtu uvedenou v článku 85b prováděcích pravidel, je-li vykládána ve světle zásady právní jistoty, považovat za „další pětiletou lhůtu“, která běží ode dne odeslání oznámení o dluhu a která se přičítá k vlastní promlčecí lhůtě uvedené v článku 73a finančního nařízení. Tato posledně uvedená lhůta podle jeho názoru běží od okamžiku, kdy lze právo uplatnit.

33. Zadruhé pro případ, že výklad uvedený v předchozím bodě Soudní dvůr nepřesvědčí, navrhovatel vznáší námitku protiprávnosti vůči článku 85b prováděcích pravidel na základě toho, že je tento článek v rozporu s článkem 73a finančního nařízení. Podpůrně se dovolává protiprávnosti jak článku 85b prováděcích pravidel, tak článku 73a finančního nařízení vzhledem k tomu, že porušují „podstatný právní fundament“ promlčení, jakož i zásady právní jistoty a práva na obhajobu.

34. Zatřetí navrhovatel Tribunálu vytýká, že nesprávně vyhodnotil jako samostatný žalobní důvod jeho argument vycházející z porušení přiměřené lhůty. Podle názoru navrhovatele Tribunál namísto toho, aby reagoval na jeho argument vycházející z porušení pravidel promlčení a nutnosti provést výklad v souladu s článkem 85b prováděcích pravidel, zkoumal tyto argumenty jako argumenty týkající se porušení přiměřené lhůty jakožto důsledek zásady řádné správy.

35. Přezkoumám tyto tři části důvodu kasačního opravného prostředku ve stejném pořadí.

1. K první části, vycházející z nesprávného výkladu pravidel promlčení

a) K institutu promlčení

36. Podle článku 73a finančního nařízení se nároky třetích osob vůči Unii a nároky Unie vůči třetím osobám promlčují po pěti letech.

37. Toto ustanovení zavádí v unijním právu promlčení způsobující zánik nároků, jež se uplatní obecně, aniž jsou dotčena zvláštní pravidla a jež lze přirovnat k promlčecí lhůtě běžného práva ve vnitrostátních právních řádech [6].

38. Promlčení způsobující zánik nároků je právním institutem známým ve většině současných právních systémů. A pokud je mi známo, je bez výjimky součástí právních řádů všech členských států.

39. V tomto ohledu je třeba připomenout axiologické základy promlčení jakožto institutu moderního práva [7].

40. Zaprvé v zájmu veřejného pořádku musí být právní systém konstruován tak, aby zabránil zpochybňování dlouhotrvajících skutkových stavů. Tyto stavy jsou ostatně častěji v souladu s právními předpisy, než je tomu v opačném případě. Jejich popření proto může vzhledem k nejistotě důkazů vést k nespravedlivým řešením. Kromě toho by uplynutí času mělo vést k samotné legalizaci stavů, které jsou v rozporu s právními předpisy. Po dlouhém období nečinnosti totiž nelze od osoby, která má určitou povinnost, očekávat, že počítá s tím, že ji bude nucena splnit. Uplynutí času s sebou přináší potíže s dokazováním vzhledem k tomu, že od dotyčných osob nelze vyžadovat, aby do nekonečna uchovávaly důkazy. Konečně promlčení podněcuje věřitele k tomu, aby za účelem uplatnění svých práv jednal rychle.

41. Cílem promlčení je kromě jeho stabilizační role i stigmatizace nevšímavosti věřitele, který si při uplatňování svých práv nepočíná s péčí řádného hospodáře. Dále má promlčení časově omezovat staré sporné záležitosti, které jsou spojeny s vysokým rizikem svévolných řešení kvůli obtížím s důkazy.

42. Tento institut je však v jednotlivých právních systémech upraven různě, a to i v rámci jednoho právního systému pro různé druhy nároků [8].

43. Je třeba rovněž poznamenat, že institut promlčení neobsahuje pouze lhůtu, ale zahrnuje všechny podmínky jeho použití, zejména: *dies a quo*, způsob výpočtu lhůty, příčiny stavení a přerušení, možnost změny lhůty mezi stranami, účinky uplynutí lhůty atd.

44. Všechny tyto podmínky, které mohou stanovit různá ustanovení, tvoří nedílný celek. Skutečný rozsah promlčení lze tak posoudit pouze na základě právní úpravy jako celku [9].

6 — Uvedený článek 73a je však třeba odlišit od ostatních ustanovení unijních aktů, která stanoví promlčení pravomoci ukládat sankce nebo jiná represivní opatření. Pokud jde o sankce ukládané za porušení článků 101 SFEU a 102 SFEU, viz článek 25 nařízení (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 SFEU] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), a pokud jde o podvody ohrožující finanční zájmy Unie, viz článek 3 nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340).

7 — Tyto základy byly stanoveny Friedrichem Carlem von Savigny v jeho *System des heutigen römischen Rechts* (Band 5., Berlin 1841, s. 267). Cituji z Kordasiewicze, B., *Problematyka dawności*, v: *System prawa prywatnego*, Tom 2, *Prawo cywilne – Część ogólna*, Varšava, CH Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN 2012, s. 576.

8 — Pokud jde o analýzu komparativního práva, viz Hondius, E. W. (ed.), *Extinctive prescription: on the limitation of actions: reports to the XIVth Congress*, International Academy of Comparative Law, Atény 1994, a Zrałek, J., *Przedawnienie w międzynarodowym obrocie handlowym*, Zakamycze – Krakov, 2005.

9 — Hondius (*op. cit.* s. 8) tak uvádí několik různých faktorů, které ovlivňují rozsah promlčení, a dochází k závěru, že diskuse, jež se omezuje na jediný aspekt promlčení, jako je lhůta, postrádá smysl. V mezinárodním právu soukromém se použití výhrady veřejného pořádku z důvodu nedostatečné promlčecí lhůty vyplývající z *lex causae* omezuje na výjimečné situace a vyžaduje zvážení všech ustanovení, jež mají na délku lhůty vliv (viz Zrałek, op. cit., s. 150).

b) K výkladu článku 73a finančního nařízení a článku 85b prováděcích pravidel

45. V projednávaném případě výklad pětileté promlčecí lhůty implikuje výklad ustanovení finančního nařízení ve spojení s prováděcími pravidly.

46. Tento výklad spojených ustanovení vyplývá ze skutečnosti, že článek 73a finančního nařízení definuje nároky, na které se vztahuje promlčení, a stanoví pětiletou lhůtu, avšak přenáší na Komisi úkol stanovit pravidla pro její uplatňování, jako je počátek běhu lhůty a podmínky pro její stavení a přerušení. Tyto podmínky jsou upraveny v článku 85b prováděcích pravidel.

47. Co se týče *dies a quo*, podle čl. 85b odst. 1 prvního pododstavce prováděcích pravidel počíná doba promlčení nároků Unie vůči třetím osobám běžet „dnem uplynutí lhůty oznámené dlužníkovi v oznámení o dluhu“.

48. Podotýkám, že z výkladu výše uvedených ustanovení v souvislosti s nároky Unie vůči třetím osobám vyplývá, že pětiletá promlčecí lhůta stanovená v článku 73a finančního nařízení počíná běžet dnem uplynutí lhůty uvedené v oznámení o dluhu.

49. Tento výklad je podporován cílem článku 73a finančního nařízení, jakož i jeho normativním kontextem.

50. Připomínám, že článek 73a finančního nařízení je součástí oddílu, nadepsaného „Inkaso“, kapitoly 5 hlavy IV části 1 tohoto nařízení, který upravuje pravomoci účetních Unie v rámci postupu k vymáhání pohledávky. Z odůvodnění pozměňovacího aktu, kterým byl článek 73a vložen do finančního nařízení, vyplývá, že nové ustanovení má časově omezit možnost vymáhat pohledávky Unie vůči třetím osobám, aby byla splněna zásada řádného finančního řízení[10]. Zavedení lhůty, která běží ode dne stanoveného na počátku řízení o navrácení a která dává rámec tomuto postupu, přitom odpovídá uvedenému cíli, jenž spočívá v podpoře zásady řádného finančního řízení.

51. Tento výklad, podle kterého dotčená lhůta běží ode dne uvedeného v oznámení o dluhu, byl rovněž zvolen v napadeném rozsudku.

52. Tribunál totiž v bodech 39 a 40 napadeného rozsudku rozhodl, že v souladu s příslušnými ustanoveními finančního nařízení a prováděcích pravidel počala promlčecí lhůta v projednávaném případě běžet dnem 20. ledna 2011, tj. dnem uplynutí lhůty oznámené navrhovateli v oznámení o dluhu, které mu Parlament zaslal dne 13. října 2010. Ke dni přijetí napadeného rozhodnutí, tedy dne 7. října 2010, tato lhůta ještě nezačala běžet, a proto v projednávané věci ještě nedošlo k promlčení.

53. Navrhovatel tvrdí, že se uvedené konstatování Tribunálu zakládá na nesprávném výkladu čl. 85b odst. 1 prvního pododstavce prováděcích pravidel. Podle navrhovatele je třeba toto ustanovení v rozsahu, v němž odkazuje na datum uvedené v oznámení o dluhu, považovat spíše za „další pětiletou lhůtu“ než za promlčecí lhůtu v pravém slova smyslu, která by jako taková měla běžet ode dne, kdy bylo možné nárok uplatnit.

54. Podotýkám přitom, že výklad, k němuž se přiklání navrhovatel, v žádném případě nepodporuje znění článku 73a finančního nařízení, které v souvislosti s nároky Unie vůči třetím osobám jasně odkazuje na jedinou pětiletou lhůtu.

55. Navíc přístup navrhovaný navrhovatelem podle mého názoru zpochybňuje legalitu čl. 85b odst. 1 prvního pododstavce prováděcích pravidel a potenciálně vede k výkladu *contra legem*.

10 — Viz bod 26 odůvodnění nařízení Rady (CE, Euratom) č. 1995/2006 ze dne 13. prosince 2006, kterým se mění nařízení č. 1605/2002 (Úř. věst. L 390, s. 1).

56. Předpokládat, že přijetím článku 85b prováděcích pravidel Komise zavedla pravidla týkající se „jiné pětileté lhůty“, než je lhůta uvedená v článku 73a finančního nařízení, jak navrhuje navrhovatel, by totiž znamenalo, že tato pravidla jsou protiprávní, jelikož se odchylují od přenesení stanoveného v uvedeném čl. 73a druhém pododstavci.

57. Proto se domnívám, že dotčená ustanovení nelze vykládat způsobem, který navrhuje navrhovatel, a že Tribunál správně konstatoval, že dotčená lhůta běží ode dne uplynutí lhůty uvedené v oznámení o dluhu.

c) K důsledkům výkladu z hlediska zásady právní jistoty

58. Jaké jsou důsledky výkladu, který jsem navrhoval, s ohledem na zásadu právní jistoty dovolávanou navrhovatelem?

59. Chtěl bych zdůraznit, že tato zásada podle mého názoru brání tomu, aby nárok vyplývající z pohledávky přetrvával neomezeně dlouho. Taková situace by ohrozila stabilizační roli právního systému, jakož i rovnováhu mezi legitimními zájmy dlužníků a věřitelů. Právě v tomto smyslu je přípustné říct, že promlčení tvoří společnou „zásadu“ moderních právních systémů.

60. Odpověď na otázku, zda promlčecí lhůta vyplývající z výkladu uvedeného v napadeném rozsudku umožňuje zajistit zájmy dlužníka z hlediska právní jistoty, závisí na vztahu mezi okamžikem, kdy se nárok Unie stal splatným, a okamžikem, kdy byl zjištěn přijetím správního aktu.

61. Je třeba poznamenat, že v systému článku 60 finančního nařízení zahrnuje plnění příjmů Unie zejména zjištění pohledávky a její uplatnění.

62. Podle čl. 71 odst. 2 uvedeného nařízení musejí být veškeré pohledávky identifikované jako jisté, o stanovené výši a splatné určeny inkasním příkazem, po kterém následuje oznámení o dluhu zaslané dlužníkovi.

63. Článek 78 odst. 1 prováděcích pravidel vymezuje zjištění pohledávky příslušnou schvalující osobou Unie jako „uznání práva [Unie] vůči dlužníku a stanovení nároku [a vystavení inkasního příkazu], kterým bude od dlužníka požadována úhrada dluhu. Podle odstavce 3 téhož článku je oznámení o dluhu akt, jímž se toto zjištění oznamuje dlužníkovi. Oznámení o dluhu musí obsahovat lhůtu pro zaplacení, po jejímž marném uplynutí provede příslušný orgán inkaso a dluh ponese úroky z prodlení.

64. V této souvislosti připomínám, že nelze vyloučit, že se některé pohledávky Unie stanou splatnými až v důsledku aktu, kterým budou zjištěny podle čl. 71 odst. 2 finančního nařízení.

65. Akt, kterým je zjištěna pohledávka a který je sdělen dlužníkovi prostřednictvím oznámení o dluhu, lze u určitých pohledávek považovat za konstitutivní akt, na základě kterého vzniká právo Unie uplatnit nárok vůči dotyčné třetí osobě [11].

66. U těchto nároků představuje promlčecí lhůta uvedená v článku 73a finančního nařízení a v článku 85b prováděcích pravidel, která začíná běžet dnem uplynutí lhůty uvedené v oznámení o dluhu, odpovídající prostředek ochrany zájmů dlužníka. U těchto nároků je totiž datum sdělení oznámení o dluhu velmi blízké datu, kdy se tyto nároky staly splatnými.

11 — Například viz rozsudek Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro v. Komise (T-552/11, EU:T:2013:349, body 46 a 72). Tribunál konstatoval, že aby mohla na základě dotčené smlouvy uzavřené mezi Komisí a třetí stranou vzniknout splatná pohledávka, musí Komise stanovit konkrétní podmínky navrácení neoprávněně vyplacené částky, což provedla v oznámení o dluhu. To znamená, že v projednávaném případě se pohledávka stala splatnou až ode dne zaslání oznámení o dluhu.

67. Není však pochyb o tom, že jiné nároky Unie jsou již splatné v době přijetí aktu, jímž je zjištěna pohledávka, který v tomto ohledu představuje deklaratorní akt.

68. U těchto posledně uvedených nároků je lhůta stanovená v článku 73a finančního nařízení a v článku 85b prováděcích pravidel nedostatečná jako prostředek ochrany zájmů dlužníka vyplývající ze zásady právní jistoty, jelikož začíná běžet dnem zvoleným věřitelem, který nemá žádný vztah s okamžikem, kdy nárok vznikl nebo se stal splatným.

69. V unijním právu tedy existuje mezera, které by mohla představovat riziko, že některé nároky Unie budou přetrvávat neomezeně dlouho, jelikož promlčecí lhůta začne běžet teprve okamžikem, kdy budou zjištěny a uplatněny v souladu s postupem stanoveným ve finančním nařízení.

70. Rozsah této mezery se zdá být relativně omezený vzhledem ke specifičnosti právních vztahů Unie jakožto věřitele.

71. Především, jak jsem již uvedl, u pohledávek, které se stanou splatnými až dnem jejich zjištění příslušnou schvalující osobou Unie, se promlčecí lhůta, která začíná běžet dnem uvedeným v oznámení o dluhu, zdá být přiměřená.

72. Pokud jde dále o pohledávky vyplývající ze sankcí a represivních opatření, je právní jistota jednotlivců zajištěna existencí zvláštních lhůt, které tvoří rámec pro výkon sankční pravomoci [12].

73. Kromě toho pohledávky vyplývající ze smluvních vztahů Unie mohou podléhat pravidlům promlčení obsaženým v rozhodném právu určeném stranami smlouvy nebo kolizními normami. Konečně pohledávky Unie vůči třetím osobám vyplývajícím z protiprávního jednání mohou rovněž podléhat vnitrostátnímu právu určenému podle kolizních právních norem [13].

74. Skutečností zůstává, že se na některé pohledávky Unie, jako je pohledávka v projednávaném případě, nevztahuje žádný z těchto případů, a proto mohou přetrvávat neomezeně dlouho, dokud unijní orgán nedeklaruje jejich existenci a neuplatní je.

d) K existenci legislativní mezery

75. Podle mého názoru se jedná o mezeru, kterou nelze odstranit pomocí výkladu finančního nařízení a prováděcích pravidel.

76. V tomto ohledu navrhovatel navrhuje, aby se dotčená ustanovení vykládala tak, že zavádí „dvojí“ promlčení, které se skládá ze dvou lhůt, z nichž každá má jiný počátek běhu: u jedné je to datum, kdy lze pohledávku uplatnit, a u druhé je to datum, které je uvedeno v oznámení o dluhu.

77. Domnívám se, že tento přístup by ve skutečnosti znamenal, že by se soud musel odchýlit od normativního textu a zavést novou promlčecí lhůtu vedle lhůty stanovené finančním nařízením a prováděcími pravidly.

78. Jsem přesvědčen o tom, že unijní soud by se měl plně ujmout své role, aby zakázal porušování zásady právní jistoty v jednotlivých případech, které mu byly předloženy.

79. Nemyslím si však, že tato role může legitimně vést k zavedení nové promlčecí lhůty.

12 — Viz poznámka pod čarou 6 výše.

13 — V případě neexistence harmonizace práva v oblasti mimosmluvní odpovědnosti lze vnitrostátní právo použít na nároky vzniklé z protiprávního jednání, kterým byla Unii způsobena újma. Viz rovněž žaloba na náhradu škody, kterou podala Komise k belgickému soudu a která se týkala škody způsobené kartelovou dohodou mezi několika výrobci výtahů. Tato žaloba vedla k řízení o předběžné otázce, ve kterém byl vydán rozsudek Otis a další (C-199/11, EU:C:2012:684).

80. Podle mého názoru spadá zavedení promlčecí lhůty do pravomoci zákonodárce.

81. Tato úvaha se opírá o několik důvodů. Chce-li zákonodárce upravit promlčecí lhůtu, musí vyvážit právní jistotu dlužníka s oprávněným zájmem věřitele na tom, aby byla obnovena legalita. Za účelem určení konkrétní lhůty musí být toto vyvážení provedeno *in abstracto*, a nikoli v závislosti na konkrétním sporu. Aby nedošlo k ohrožení oprávněných očekávání věřitele, musí být promlčecí lhůta, jakož i její prováděcí pravidla stanovena a známa předem. Zavedení promlčecí lhůty navíc vyžaduje, aby byly určeny všechny podmínky pro její použití.

82. Tyto úvahy se rovněž vztahují na pravomoc určit počátek běhu promlčecí lhůty.

83. Určení počátku běhu totiž představuje stejně důležitý kalibrační nástroj jako samotná promlčecí lhůta, který umožňuje zajistit rovnováhu mezi zájmy věřitele a dlužníka.

84. Tato rovnováha může být definována v rámci smluvní a mimosmluvní odpovědnosti různě.

85. U nároků vyplývajících z porušení smluvních ustanovení začíná promlčecí lhůta zpravidla běžet v okamžiku, kdy se pohledávka stane splatnou, což se obvykle shoduje s datem, kdy došlo k porušení.

86. U nároků vyplývajících z protiprávního jednání je pak nutné přihlédnout ke skutečnosti, že si věřitel nemusí být okamžitě vědom spáchaného skutku, nebo dokonce, že utrpěl škodu. Mimoto nemusí mít k dispozici všechny potřebné informace, aby mohl nárok uplatnit.

87. U těchto posledně uvedených nároků je určení počátku běhu promlčecí lhůty složitější otázkou, kterou zákonodárci z jednotlivých členských států řeší různě.

88. V různých právních systémech může být tento počátek běhu nastaven *a tempore facti*, tj. ode dne, kdy došlo ke spáchání skutku, byla zjištěna škoda nebo může být odložen *a tempore scientiae*. Tento posledně uvedený okamžik může být sám určen různými způsoby: může to být den, kdy se věřitel dozvěděl o činu či škodě, den, kdy se o nich musel dozvědět, den, kdy věřitel získal jistotu o příčinné souvislosti mezi skutkem a škodou, nebo den, kdy se věřitel dozvěděl nebo musel dozvědět o tom, kdo za škodu odpovídá [14]. Kritérium znalosti mimo jiné zahrnuje určení úrovně informací dostatečných pro zahájení běhu dané lhůty [15]. Kromě toho některé právní systémy stanoví počátek běhu v závislosti na tom, zda se jedná o nároky vyplývající z úmyslného protiprávního jednání nebo jednání, které lze trestně stíhat [16].

89. Volba mezi těmito různými možnostmi spočívá ve vyvažování zájmů, které je podle mého názoru zjevně úkolem zákonodárce.

90. Ze všech těchto důvodů se domnívám, že promlčecí lhůtu ani její počátek nelze zavést soudní cestou. Nezávisle na počtu možných řešení musí být promlčecí lhůta i její počátek věřiteli známy předem.

14 — Viz Hondius v: Hondius (ed.), *op. cit.*, s. 21, jenž odkazuje na národní zprávy obsažené v této publikaci, a Zrałek, *op. cit.*, s. 59.

15 — Například polská nauka se shoduje na tom, že nestačí obecné informace o osobě, která za škodu odpovídá, a že věřitel musí mít informace od příslušného zdroje, jež mají takový rozsah, aby bylo možné s dostatečným stupněm pravděpodobnosti dokázat, že skutky spáchala daná osoba. Viz Kordasiewicz, *op. cit.*, s. 612.

16 — Například čl. 442[1] odst. 2 polského občanského zákoníku stanoví výjimečně dlouhou promlčecí lhůtu dvaceti let ode dne, kdy byl skutek spáchán, v případě nároků na náhradu škody utrpěné v důsledku trestného činu.

91. Ve výjimečných případech může soud upravit promlčecí lhůtu nebo způsob jejího použití [17], ale jak jsem právě zdůraznil, možnost zavedení takové lhůty nebo takových pravidel není podle mého názoru úkolem soudu.

92. Mám za to, že neexistence lhůty, po jejímž uplynutí mohou zaniknout některé nároky Unie před tím, než jsou věřitelem zjištěny, je z hlediska zásady právní jistoty nešťastná.

93. Tuto situaci nicméně přísluší napravit zákonodárci tím, že změní prováděcí pravidla k finančnímu nařízení.

e) K zásadě přiměřené lhůty

94. Mám za to, že za této situace právní nejistoty musí unijní soud použít jakýkoliv nástroj, který má ve své pravomoci, aby zajistil plné dodržení zásady právní jistoty ve sporu, který mu byl předložen.

95. V tomto ohledu přemýšlím o různých právních konceptech spojených s plynutím času, které se mohou v jednotlivých právních řádech lišit, ale které se stejně jako institut promlčení nerozlučně pojí k zásadě právní jistoty.

96. Pokud jde v unijním právu o právní vztahy mezi unijními orgány a jednotlivými dlužníky, plní tuto roli „záchranného řešení“ podle mého názoru nejlépe zásada přiměřené lhůty.

97. Podle této zásady, jejíž transverzální role byla opakovaně potvrzena [18], musí unijní orgány v případě, že není stanovena zákonná lhůta, dodržovat při všech svých činnostech přiměřenou lhůtu.

98. Tato přiměřená lhůta závisí na okolnostech projednávané věci a nemůže být stanovena odkazem na určitou abstraktně stanovenou maximální hranici. Jejím cílem by měla v každém případě být ochrana právní jistoty jednotlivců v jejich vztazích s Unií, pokud neexistuje zákonná lhůta [19].

99. Chtěl bych zdůraznit, že použití zásady přiměřené lhůty nemůže zaručit stejnou míru právní jistoty a předvídatelnosti právních situací jako zákonná promlčecí lhůta, jejíž doba trvání a důsledky uplynutí jsou určeny předem.

100. Domnívám se nicméně, že v případě neexistence odpovídající zákonné lhůty je uplatnění zásady přiměřené lhůty vhodným nástrojem, jímž lze v rámci daného sporu zabránit tomu, aby legislativní mezera v oblasti promlčení poškozovala oprávněné zájmy dlužníka Unie.

101. V projednávaném případě tedy Tribunál tím, že svůj přezkum provedl z hlediska uvedené zásady, odpověděl na tvrzení navrhovatele v rámci, který odpovídá roli soudu a zároveň umožňuje zajistit ochranu oprávněných zájmů, o něž se opíral argument navrhovatele.

17 — Podle polského práva může soud ovlivnit důsledky promlčení v případě zneužití práva, které je jakýmsi „pojistným ventilem“ (viz Kordasiewicz, *op. cit.*, s. 606). V rámci německého práva Bundesfinanzhof rozhodl, že má „záchrannou“ pravomoc („Notkompetenz“), která mu umožňuje zkrátit promlčecí lhůtu stanovenou v bývalém § 195 BGB (spolkový občanský zákoník) (BFH, 7. Juli 2009, Az. VII R 24/06). Podle unijního práva může mít vnitrostátní soud povinnost upravit promlčecí lhůtu vyplývající z vnitrostátního práva v případě, že její použití není v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity (v tomto smyslu viz rozsudek Manfredi a další, C-295/04 až C-298/04, EU: C: 2006:461, body 77 až 82).

18 — Omezím se na několik příkladů jejího použití v různých oblastech, zejména: navrácení protiprávně vyplacených podpor (rozsudek Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, C-74/00 P a C-75/00 P, EU:C:2002:524), kontrola účtů EZOZF (rozsudek Řecko v. Komise, C-321/09 P, EU:C:2011:218), navrácení nákladů vynaložených před unijním soudem (usnesení Dietz v. Komise, 126/76 DEP, EU:C:1979:158), podání návrhu na náhradu škody úředníkem (usnesení Marcuccio v. Komise, T-157/09 P, EU:T:2010:403), a žaloby na navrácení neoprávněně vyplacených částek v oblasti veřejné služby (rozsudek Ronsse v. Komise, T-205/01, EU:T:2002:269).

19 — Pokud jde o shrnutí judikatury Soudního dvora týkající se pojmu „přiměřená lhůta“, viz rozsudek Arango Jaramillo a další v. EIB (C-334/12 RX II, EU:C:2013:134, body 27 až 34).

102. Kromě toho navrhovatel ve svém kasačním opravném prostředku úvahy formulované Tribunálu v rámci tohoto přezkumu nekritizuje.

103. Navrhovatel konkrétně nezpochybňuje odůvodnění v bodě 51 napadeného rozsudku připomínající úvahu ustálenou v judikatuře Soudního dvora, podle které konstatování porušení zásady přiměřené lhůty může vést ke zrušení aktu pouze v případě, že doba trvání činností orgánu měla jakýkoliv vliv na výsledek řízení, které vedlo k přijetí tohoto aktu. Tak je tomu zejména v případě, pokud je potenciálně ohroženo právo na obhajobu příjemce aktu [20]. Navrhovatel přitom nezpochybňuje konstatování Tribunálu, podle kterého v projednávaném případě neprokázal, že došlo k porušení jeho práva na obhajobu.

104. Na základě všech těchto poznatků docházím k závěru, že první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatele, vycházející z nesprávného výkladu, je neopodstatněná.

2. Ke druhé části, opírající se o námitku protiprávnosti

105. Navrhovatel tvrdí, že článek 85b prováděcích pravidel, a podpůrně rovněž článek 73a finančního nařízení jsou stiženy protiprávností.

106. Připomínám, že důvod, který byl předložen poprvé v rámci kasačního opravného prostředku před Soudním dvorem, musí být odmítnut jako nepřípustný kromě případu, kdy se jedná o důvod, který měl Tribunál zkoumat i bez návrhu.

107. Umožnit účastníku řízení, aby vznesl důvod a argumenty, které nevznesl před Tribunálem, poprvé až před Soudním dvorem, by totiž podle ustálené judikatury znamenalo umožnit mu, aby předložil Soudnímu dvoru, jehož pravomoc je ve vztahu ke kasačnímu opravnému prostředku omezena, spor v širším rozsahu, než v jakém jej projednával Tribunál [21].

108. Jak přitom vyplývá ze spisu, navrhovatel před Tribunálem netvrdil, že jsou článek 73a finančního nařízení nebo že článek 85b prováděcích pravidel protiprávní.

109. Kromě toho se navrhovatel ve svém kasačním opravném prostředku nedovolává žádného argumentu vycházejícího z porušení povinnosti zkoumat i bez návrhu důvod veřejného pořádku ze strany Tribunálu.

110. Mám tedy za to, že námitce protiprávnosti vznesené navrhovatelem v projednávaném případě brání zákaz vznést nové důvody ve stadiu kasačního opravného prostředku, a je tudíž nepřípustná.

3. Třetí část, týkající se rozsahu přezkumu provedeného Tribunálem

111. Navrhovatel v podstatě tvrdí, že Tribunál nesprávně zkoumal porušení zásady přiměřené lhůty místo toho, aby reagoval na jeho hlavní argument, vycházející z porušení pravidel promlčení.

112. Tento argument ve skutečnosti pozdvihuje dva odlišné problémy. Zaprvé se týká otázky, zda se Tribunál vypořádal s argumentem, jejž navrhovatel uplatnil v prvním stupni. Zadruhé pokládá otázku, zda Tribunál správně zkoumal tento argument z hlediska dodržení zásady přiměřené lhůty.

20 — Viz rozsudky Technische Unie v. Komise (C-113/04 P, EU:C:2006:593, bod 48) a *per analogiam* Groupe Gascogne v. Komise (C-58/12 P, EU:C:2013:770, body 73 a 74).

21 — Rozsudky Sison v. Rada (C-266/05 P, EU:C:2007:75, bod 95), jakož i Švédsko a další v. API a Komise (C-514/07 P, C-528/07 P a C-532/07 P, EU:C:2010:541, bod 126), a usnesení EMC Development v. Komise (C-367/10 P, EU:C:2011:203, bod 93).

113. Zaprvé, pokud jde o údajnou chybějící odpověď na určitý argument, připomínám, že Tribunál není povinen se výslovně vypořádat se všemi argumenty vznesenými účastníky řízení. Odůvodnění podané Tribunálem v rozsudku totiž může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, proč Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat svůj soudní přezkum [22].

114. V projednávaném případě, jak vyplývá ze spisu, navrhovatel před Tribunálem tvrdil, že existuje obecná právní zásada, podle které promlčení běží ode dne, kdy může věřitel uplatnit svou pohledávku. Podle názoru navrhovatele by tato zásada, jež je společná právním systémům členských států, měla vést Tribunál k tomu, aby vyloučil jakýkoliv jiný výklad dotčených pravidel promlčení.

115. Tribunál přitom implicitně, avšak s určitostí tento argument odmítl v bodech 38 až 42 napadeného rozsudku.

116. Co se týče žalobního důvodu vycházejícího z porušení pravidel promlčení v pětileté lhůtě, Tribunál uvedl, že článek 73a finančního nařízení, jehož se navrhovatel dovolával, odkazuje na datum stanovené v prováděcích pravidlech, a proto musí být vykládán ve spojení s těmito pravidly. Poté Tribunál provedl výklad promlčení v pětileté lhůtě ve světle článku 85b prováděcích pravidel a konstatoval, že promlčecí lhůta, jak je výslovně uvedeno v tomto článku, počíná běžet dnem uplynutí lhůty oznámené v oznámení o dluhu.

117. Mám tedy za to, že tato část prvního důvodu kasačního opravného prostředku je v rozsahu, v němž se týká toho, že se Tribunál plně nevypořádal s argumentem uplatněným v prvním stupni, neopodstatněná.

118. Zadruhé se kritika ze strany navrhovatele týká relevantnosti analýzy založené na zásadě přiměřené lhůty.

119. I kdybychom přitom připustili, že se Tribunál vyhnul zkoumání toho, zda byla dodržena zásada přiměřené lhůty jakožto samostatného důvodu směřujícího ke zrušení, znamenalo by to pouze, že napadený rozsudek obsahuje nadbytečné odůvodnění, což nemůže vést k jeho zrušení. Dále jak jsem již uvedl v rámci analýzy první části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku [23], Tribunál oprávněně zkoumal argument navrhovatele na podkladě zásady přiměřené lhůty.

120. Podle mého názoru musí být argument navrhovatele vycházející z nevhodného přezkumu přiměřené lhůty, stejně jako třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku jako celek zamítnuty.

121. Na základě této analýzy jsem toho názoru, že první důvod kasačního opravného prostředku nemůže obstát.

B – *Ke druhému až pátému důvodu kasačního opravného prostředku*

122. V rámci svého druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatel Tribunálu vytýká, že zkreslil druhý žalobní důvod, podle kterého navrhovatel nemohl předložit vyjádření ke všem bodům, které byly základem pro napadené rozhodnutí.

123. Chtěl bych uvést, že navrhovatel jasně neupřesňuje, v čem spočívalo údajné zkreslení, ale obecně odkazuje na shrnutí skutkového stavu sporu. Jeho tvrzení v rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku jsou tedy od samého počátku nedostatečně odůvodněná.

22 — Viz rozsudek FIAMM a další v. Rada a Komise (C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 96 a citovaná judikatura).

23 — Viz body 94 až 104 výše.

124. V rámci svého třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatel tvrdí, že při odmítnutí argumentace týkající se určení bydliště pro účely náhrady cestovních výdajů, měl Tribunál upřesnit obsah pojmu „bydliště“ ve smyslu unijního práva. Mimoto podle názoru navrhovatele nebyl Tribunál oprávněn vyloučit možnost nápravy nesrovnalosti v určení příjemců příspěvků, ačkoli tvrzené skutečnosti prokazovaly čistě formální povahu této nesrovnalosti.

125. Mám za to, že na základě těchto tvrzení, třebaže jsou formulována z hlediska nesprávného výkladu nařízení NPP, se navrhovatel ve skutečnosti domáhá toho, aby bylo provedeno nové posouzení skutkového stavu, což nespadá do pravomoci Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku [24]. Třetí důvod kasačního opravného prostředku je tudíž nepřípustný.

126. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku uplatněný podpůrně vychází z porušení zásady proporcionality. Navrhovatel tvrdí, že v případě, že bude uznána oprávněná povaha nároků Parlamentu, měla by být výše těchto nároků upravena tak, aby odrážela dobrou víru navrhovatele a konkrétní okolnosti projednávaného případu.

127. Navrhovatel tak v podstatě opakuje argumenty, jež byly posouzeny a zamítnuty Tribunálem v bodech 102 až 113 napadeného rozsudku, a nedovolává se nesprávného právního posouzení, jímž by bylo stiženo odůvodnění napadeného rozsudku. Podle mého názoru je čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku z tohoto důvodu nepřípustný [25].

128. Konečně pátý důvod kasačního opravného prostředku se týká pouze náhrady nákladů řízení ve dvou spojených věcech před Tribunálem.

129. Připomínám, že na základě čl. 58 druhého pododstavce statutu Soudního dvora platí, že opravný prostředek jen proti určení výše náhrady nákladů řízení nebo proti rozhodnutí, která ze stran je má platit, není přípustný. Podle ustálené judikatury se toto pravidlo vztahuje na návrhová žádání týkající se údajné protiprávnosti rozhodnutí Tribunálu o náhradě nákladů řízení v případě, že všechny ostatní důvody kasačního opravného prostředku byly zamítnuty [26].

130. Pokud tedy Soudní dvůr bude souhlasit s mým návrhem zamítnout první čtyři důvody kasačního opravného prostředku, nebude nutné zkoumat pátý důvod kasačního opravného prostředku, vycházející z údajného pochybení, jehož se měl dopustit Tribunál v rozložení nákladů řízení.

131. Navrhuji proto, aby byly druhý až pátý důvod kasačního opravného prostředku zamítnuty, a tudíž aby byl kasační opravný prostředek zamítnut v plném rozsahu.

132. Vzhledem k tomu, že navrhovatel neměl ve věci úspěch, navrhuji v souladu s čl. 184 odst. 1 a čl. 138 odst. 1 jednacího řádu, uložit mu náhradu nákladů řízení v souladu návrhovými žádáními Parlamentu.

VII – **Závěry**

133. Vzhledem ke všemu výše uvedenému navrhuji, aby Soudní dvůr zamítl kasační opravný prostředek a uložil R. Nencinimu náhradu nákladů řízení.

24 — Viz rozsudek E.ON Energie v. Komise (C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 64 a citovaná judikatura).

25 — Zejména viz rozsudek Eurocoton v. Rada (C-76/01 P, EU:C:2003:511, bod 47).

26 — Rozsudky Henrichs v. Komise (C-396/93 P, EU:C:1995:280, body 65 a 66), jakož i Edwin v. OHIM (C-263/09 P, EU:C:2011:452, bod 78). Přestože citovaná judikatura prohlašuje, že takový důvod kasačního opravného prostředku je nepřípustný, je podle mého názoru vhodnější, aby v případě zamítnutí ostatních důvodů kasačního opravného prostředku již nebylo nutné o takovém důvodu rozhodnout.